N:o 68

Jalasjärveltä Latviaan ja Puolaan

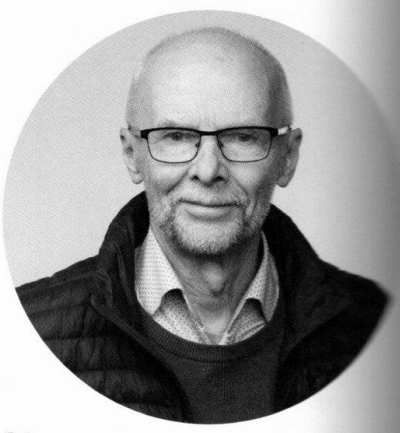

Matka Joulusta 1813 loppiaiseen vuonna 1831.

Reijo Moilanen

Sain käydä elokuulla Jalasjärvellä kertomassa vuonna 1775 Jalasjärven Koskimäessä syntyneen Mikko Hopiavuoren ja vuonna 1777 Ilmajoen Hopiavuoressa syntyneen Justiinan ja heidän lastensa elämänvaiheista. Hopiavuoren talosta perhe sai myös sukunimensä, joka vaihtui 1889 Ruokolahden Härskiänsaaressa nimeksi Hammaren Härskiän hovin emännän pyynnöstä. Tässä joululehdessä jatkan kahden jouluihin liittyvän yksityiskohdan kautta perheen vaiheista.

Kirkonkirjat kertovat perheen käyneen kirkossa, vuonna 1812 joulukirkossa ja vuonna 1813 matkasuunnitelmien jo ollessa aktiivisia tuomiosunnuntaina.

Suomen sota oli rasittanut pohjanmaalaisia taloja, niin myös Hopiavuoen talo oli jäänyt huonolle hoidolle. Mikon perheen piti lähteä etsimään elantoa etelästä. Niinpä 29.12. 1813, heti joulunpyhien jälkeen, Mikko kävi Ilmajoen kirkkoherran pappilassa tekemässä perheensä puolesta muuttoilmoituksen. Vanhemmat Mikko Esaiaksenpoika ja Justiina Samuelintytär sekä 13- vuotias Isak ja 8- vuotias Jakob lähtivät Tavastlandiin eli Hämeeseen.

Hämeestä ei löytynyt töitä. Niin matka jatkui. Lopulta he saapuivat Sulkavalle. Mikko sai työpaikan Kuhakosken sahalta. Pitkä marssi oli tullut tehtyä. Neljän synnytyksen ja lähes koko elämän ajan kestäneen kiertämisen väsyttämänä kuoli Justiina jo huhtikuun 4. päivänä 1817 merkinnällä "sägkarls hustru". Mikko kuoli elokuun 7. päivänä 1822. Molemmat saivat viimeisen leposijan Sulkavan hautausmaalla yli 500 matkakilometrin päässä synnyinseuduiltaan.

Molemmat pojat astuivat vanhempiensa kuoleman jälkeen sotilasuralle. Jaakko pestautui kuudeksi vuodeksi Kuopion pataljoonan, Iisalmen komppaniaan 1824. Suomen Kaartin lähdettyä kukistamaan Puolan kapinaa liittyi Jakob muutaman muun sulkavalaisen miehen kanssa joukkoihin ennen joulua vuonna 1831. Hänen sotilasuransa jäi kuitenkin lyhyeksi, kun hän kuoli jo huhtikuun 4. päivänä 1832 Riian kaupungin sotilassairaalassa Latviassa.
Tiedon tästä vaimo ja kaksi pientä lasta saivat kenraalikuvernööri Alexander Theslefin lähettämästä kirjeestä Mikkelin läänin maaherralle Abraham Nordenheimille. Maaherra välitti tiedon kruunuvoudille ja hän edelleen kirkkoherralle. Arkistosta sain kopion kirjeestä. Olen saanut nähdä sen sairaalan, jossa Jakob kuoli ja vietiin kukat sille hautausmaalle, jossa on Jaakobin viimeinen leposija.

Loppiainen 1831

Vanhempi veljeksistä 1800 Peräseinäjoella syntynyt Isak lähti myös heti Isän kuvittua sotilasuralle. Hänen tiensä johti Karjalan Käkisalmeen, jossa hän palveli niinikään kuusi vuotta kesään 1829 asti. Sen jälkeen hän meni silloisen Suomen ehkä kauneimmille seuduille Sakkolaan palvellen renkinä Vuoksen varrella Noisniemessä ja Volosulassa. Myös Sakkolaan tuli tieto Puolan kapinasta ja Suomen Kaartin lähdöstä kukistamaan kapinaa. Isak lähti mukaan. Viimeinen merkintä Isakista suomalaisissa kirkonkirjoissa on merkintä ehtoollisen vietosta Loppiaisena eli tammikuun 6.

Reijo Moilanen Jääsken kirkolla.

päivänä1831 sekä sanat "i krigtjäst" ja " försvunnen." Suomen Kaarti päätyi lopulta Puolaan asti. Joukkojen tappiot olivat sairauksien ja palentumisten myötä paljon isommat mitä konsanaan tuli tappioita taisteluissa.

Kuinka pitkälle Isak ehti ja missä on hänen viimeinen leposijansa? Se jää ikuiseksi arvoitukseksi. Hän lähti kuitenkin matkaan ehtoollisen siunaus matkaeväänään.

Kun Hammaarenin suku lähti 1984 etsimään tuntemattomia sukujuuriaan oli meille suuri yllätys kun saimme tietää vahvat pohjalaiset juuremme. Sieltäkö se körttiläisyys tuleekin oli erään vanhemman rouvan kysymys.

Joulun aika on ollut tämän perheen vaiheissa näiden kahdenkin esimerkin valossa hyvin merkittävää aikaa. Se on sisältänyt suuria muutoksia ja elämän käännekohtia – luopumista ja uuteen päin kulkemista.
Tämän lukijalle kerrotut nimet ovat nimiä. Niiden takana on kuitenkin aina ihminen, tunteva, kokeva, kärsivä ja rakastava ihminen. He kaikki ovat myös eläneet joulun kuten se elettiin noin 200 vuotta sitten.

Joulu koskettaa myös meitä tämän ajan ihmisiä, vaikka jouluumme ei liittyisikään mitään suuria muutoksia. Kuten aikoinaan heille niin myös meille on syntynyt Vapahtaja – Jeesus Kristus. Kuinka paljon Hopiavuoren perheessä pohdittiin pitkän matkan aikana elämän isoja kysymyksiä? Emme tiedä. He kulkivat paikasta toiseen ajatuksella elää ja selviytyä. Vanhemmat halusivat lapsilleen paremman elämän.

Kun Hopiavuoret saapuivat Savoon Sulkavalle heitä tervehdittiin Savon murteella – paikalliseen lupsakkaaseen tyyliin murteella, jossa vastuu on aina kuulijalla.
Meillä Karjalassa kysytään " kuka sie oot, mistä sie tuut, mihi sie määt ja mitä siul on pussissais". Mie päätän tämän kirjoituksen näihin sanoihin. Kysymyksillä en tarkoita vain tätä maallista vaellusta vaan sisällytän kysymykseen myös iankaikkisen – yli ajan rajana menevän kysymyksen ... Mihi sie oot menossa ja mitkä ovat sinun matkaevääsi.

Kun ensi jouluna tai loppiaisena menet Jalasjärven kirkkoon kuuntele evankeliumi ja muista hetki myös Isakin ja Jaakobin sekä vanhempiensa pitkää matkaa. Samalla matkalla olemme. Tähti johdattaa myös meitä.

Pidempi kertomus Hopiavuoren poikien pitkästä marssista löytyy kirjoittajan kotisivuilta muutaman kuvan kera: reijomoilanen.fi

Jouluiset unelmat:
Luminen samettikangas luonnon ylle,
timantein koristeltu jääkuningattaren huntu,
kuusen oksilla tuikkivat lumitähdet,
lintuystävät sirkuttavat kauniita säveliään.
Illan saapuessa taivaan tuhannet kynttilät
valaisevat pienetkin kylät.
Joulutunnelma on saapunut joka sopukkaan.

Heidi Pajuluoma

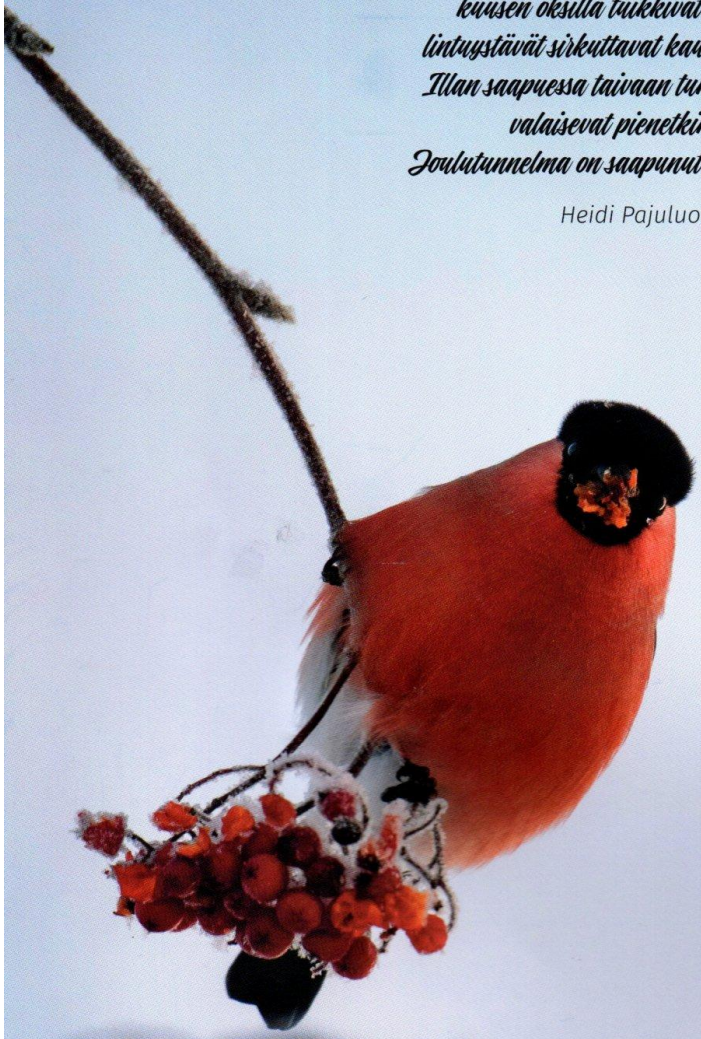

ISSN 1235-8428

Hinta 10€

Jalasjärvi-Seura ry kiittää kaikkia ilmoittajia, kirjoittajia, kuvaajia, ilmoitusten hankkijoita ja uskollisia kökkäläisiä sekä tietenkin lehden lukijoita.